LÜTFEN ÖĞRENCİ'ME DOKUNMA !

Öğrenci–Veli–Okul Üçgeninde İlişkiler, Pdr'nin Rolü,
Disiplinli Yapının Akademik Başarıya Etkisi ve
Velilerin Z ve Alfa Kuşağından Beklentileri

Editör

Dr. Rüstem Kaya

Yazarlar

Ahmet Temel | Cem Yücel | Zafer Koçak | Harun Polat | Hülya Baltacı

tilki Kitap

tilki
Kitap

LÜTFEN ÖĞRENCİ'ME DOKUNMA
ÖĞRENCİ–VELİ–OKUL ÜÇGENİNDE İLİŞKİLER, PDR'NİN ROLÜ, DİSİPLİNLİ YAPININ AKADEMİK BAŞARIYA ETKİSİ VE VELİLERİN Z VE ALFA KUŞAĞINDAN BEKLENTİLERİ

Dr. Rüstem Kaya

Tilki Kitap©
www.tilkikitap.com
tilki@matbumedya.com
0850 304 22 03
Yayıncı Sertifika No 28740

Genel Müdür: Emrah Çelik
Editör: Tuba Aslantaş
Sayfa Tasarım: Yusuf Efe Civlez
Kapak Tasarım: Nuri Çam

1. Basım, İstanbul, Kasım 2026
ISBN: 978-625-3600-36-5
Tilki Kitap Matbaa / İstanbul
Matbaa Sertifika No: 48138

Eserin tüm telif hakları yazara aittir. Yazar, bu baskı için basım-satış-dağıtım-tanıtım haklarını Tilki Kitap'a devretmiştir. Yazar, eserin kapak dahil içeriğindeki tüm materyallerin (metin, görsel öge, tablo…) yasal ve fikri sorumluluğunu kabul etmiştir. Tilki Kitap'ın kurumsal görüşü olmayabilir.

LÜTFEN ÖĞRENCİ'ME DOKUNMA

ÖĞRENCİ–VELİ–OKUL ÜÇGENİNDE İLİŞKİLER, PDR'NİN ROLÜ, DİSİPLİNLİ YAPININ AKADEMİK BAŞARIYA ETKİSİ VE VELİLERİN Z VE ALFA KUŞAĞINDAN BEKLENTİLERİ

Dr. Rüstem Kaya

İÇİNDEKİLER

Yazar Hakkında 9
HOCALARIMDAN TAKDİM YAZILARI 11
ÖN SÖZ 33
Özet 37
Giriş 39
1. Bölüm
Öğrenci, Veli ve Okul Üçgeninde Öğrenci–Veli İlişkisi 45
2. Bölüm
Öğrenci–Veli İlişkisinde Psikolojik Danışma ve Rehberliğin Rolü 139
3. Bölüm
Öğrencinin Başarısında Disiplinli Yapının Akademik Başarıya Etkisi 145
4. Bölüm
Velilerin Z Kuşağı ve Alfa Kuşağından Beklentileri 153
5. Bölüm
Z ve Alfa Kuşağının Aileden Beklentileri 171
6. Bölüm
Ebeveyn Beklentilerinin Çocuğun Akademik ve Psikolojik Gelişimi Üzerindeki Etkileri 191
Kaynakça 205

Bu kitabı, her çocuğun ilk öğretmeni olan sevgili anneler nezdinde rahmetli annemin aziz hatırasına ve hayatımın en değerli yol arkadaşı sevgili eşim Nuran Kaya'ya sonsuz sevgi, minnet ve şükranla ithaf ediyorum.

Yazar Hakkında

Dr. Rüstem Kaya

1969 yılında Kırşehir'de doğdu. Erzurum Atatürk Üniversitesi Tarih ve İletişim Fakültesi, Eskişehir Anadolu Üniversitesi Kamu Yönetimi ve Uluslararası İlişkiler ve İstanbul Üniversitesi Sosyoloji lisans eğitimlerini tamamladı. Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Uluslararası Hukuk (İnsani Müdahale ve Koruma Sorumluluğu), Medeniyet Üniversitesi Kamu Yönetimi (Çatışma Kuramı) ve Yıldız Teknik Üniversitesinde Eğitim Yönetimi ve Denetimi (Eğitim Yönetiminde Kurumsallık) konularında yüksek lisans eğitimlerini tamamladı. Amerika Northwestern Üniversitesi Uluslararası Hukuk ve İrlanda Dublin Üniversitelerinde Kamu Yönetimi alanlarında doktorasını yapan Kaya, 2001- 2011 yılları arasında Kırşehir ili Mucur İlçesinde Mucur Belediyesinde, 2011-2015 yılarında Ahi Evran Üniversitesi Basın ve Halkla ilişkiler bölümünde görev yaptı. 2001-2015 yılları arasında Mucur Güncel Gazetesi ve haber sitesi genel yayın yönetmeliğinde bulundu. 1995-2023 yılları arasında Türkiye Futbol Federasyonu bünyesinde klasman hakemliği, gözlemcilik ve faal antrenörlük görevlerinde bulundu. Avrupa Birliği proje yazım eğitmenliği, hızlı okuma eğitmenliği ile birlikte Yeditepe Üniversitesinde eğitim koçluğu noktasında eğitimcinin eğitimi görevlerini yapan Kaya, 2015 yılından itibaren eğitim sektöründe yöneticilik yapmaktadır. Ayrıca Kaya'nın birçok sivil toplum örgütlerinde görevi devam etmektedir. Dr. Kaya'nın "21. Yüzyılda Aynı Sorun" ve "Kurumsal Çatışma" isimli iki adet yayımlanmış kitabı bulunmaktadır. İngilizce ve İspanyolca bilen Rüstem Kaya evlidir.

HOCALARIMDAN TAKDİM YAZILARI

TAKDİM

Eğitim, bireyin bilgi ve beceri kazanmasının yanı sıra kişiliğinin, değerlerinin ve toplumsal sorumluluk bilincinin geliştiği çok boyutlu bir süreçtir. Bu sürecin niteliği, öğrencinin çabası kadar aile ve okul arasındaki ilişkinin sağlıklı işlemesine de bağlıdır. Öğrenci, veli ve okulun ortak hedefler etrafında buluşması, akademik başarının ve sağlıklı gelişimin temel koşullarındandır.

Türkiye'de ortaöğretime ve yükseköğretime geçişte belirleyici olan sınavlar, ölçme ve yerleştirme açısından önemli işlevler üstlenmektedir. Bununla birlikte, eğitim hayatının sınav puanları ve başarı sıralamaları etrafında şekillenmesi; merak, yaratıcılık, eleştirel düşünme ve sosyal becerilerin geri planda kalmasına yol açabilmektedir. Başarının yalnızca puanla tanımlanması, öğrencinin kendi değerini sınav sonucuyla ilişkilendirmesine de zemin hazırlayabilmektedir.

Bu yük, aileleri ve okulları da etkilemektedir. Velilerin çocuklarının geleceğine ilişkin kaygıları, ekonomik olanaklarını zorlamalarına ve destekleyici tutumlarının yoğun beklentiye dönüşmesine neden olabilmektedir. Okullar ve öğretmenler ise sınav başarısını yükseltme baskısı altında, eğitimin bütüncül amaçları ile yerleştirme sonuçları arasında denge kurmaya çalışmaktadır.

Bir akademisyen olarak, eğitim süreçlerinde bedensel,

ruhsal ve sosyal iyilik hâlinin birlikte gözetilmesini gerekli görüyorum. Öğrencinin kendini güvende hissetmesi ve gerektiğinde destek isteyebilmesi önemlidir. Psikolojik danışma ve rehberlik hizmetleri, gelişimsel ve önleyici yaklaşımıyla öğrencinin kendini tanımasına, güçlüklerle baş etmesine ve gerçekçi hedefler belirlemesine katkı sağlayabilir. Açık, tutarlı ve adil kurallara dayanan disiplin anlayışı da sorumluluk ve öz düzenleme becerilerini desteklemelidir.

Z ve Alfa kuşaklarına ilişkin veli beklentileri değerlendirilirken, dijital ortamın dönüştürdüğü öğrenme ve iletişim koşulları dikkate alınmalıdır. Ancak kuşak tanımları, her öğrencinin bireysel özelliklerini ve ihtiyaçlarını açıklamaz. Velilerin beklentileri ile çocuklarının yaşadığı koşullar arasında anlayışa dayalı bir bağ kurulması, sağlıklı iletişimi güçlendirecektir.

Dr. Rüstem KAYA'nın bu önemli konuları bir arada ele alan kitabının, eğitim ilişkilerini yeniden düşünmek için anlamlı bir zemin sunmasını diliyorum. Eserin öğrencilere, velilere ve eğitim alanında çalışanlara katkı sağlamasını temenni ediyor, yazarı emeği dolayısıyla kutluyorum.

Prof. Dr. Özkan GÖRGÜLÜ
Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi

TAKDİM

A school's academic success cannot be explained solely by the quality of the curriculum or the individual efforts of students. A learning environment that is safe, orderly, predictable, and supportive is crucial for enabling students to focus on their lessons, ask questions without fear of making mistakes, and uphold their responsibilities. In this context, psychological counseling and guidance services and a disciplined school structure should not be viewed as separate practices, but rather as two vital components that collectively strengthen the culture of learning.

The concept of discipline is often equated with punishment, coercion, or an expectation of blind obedience. However, in an educational setting, functional discipline is a structure that—rather than suppressing the student—clarifies boundaries and responsibilities, helps students understand the consequences of their actions, and establishes a fair order for everyone. Clearly defined rules, consistent implementation, and age-appropriate explanations reduce uncertainty. Such a structure encourages students not only to comply with rules but also to understand the reasons behind taking responsibility.

For a disciplined school structure to be effective, the quality of the rules and the manner of their implementation are more important than the sheer number of rules. Expectations must be clear to all students, adults should demonstrate con-

sistent attitudes in similar situations, and the underlying needs driving a behavior must be taken into account. Resorting solely to sanctions when a student faces difficulties may ensure quiet in the short term, but it may fail to foster self-regulation in the long run. Conversely, approaches that listen to the student, make responsibilities clear, and offer appropriate ways to make amends reinforce the educational aspect of discipline.

In this context, psychological counseling and guidance services serve preventive, developmental, and supportive functions. These activities are not limited to intervening after a problem has arisen; they also contribute to students' self-awareness, emotional regulation, relationship-building skills, and decision-making capabilities. Furthermore, by monitoring classroom climate, peer relationships, school-family communication, and the transitional periods students undergo, these services can help identify potential difficulties at an early stage.

The relationship between academic success and the areas of discipline and guidance should not be viewed as a direct, one-way cause-and-effect link. While an orderly learning environment facilitates the effective use of a student's time and attention, psychological counseling and guidance support can assist with goal setting, maintaining motivation, and coping with failure. Moreover, underlying academic difficulties may be issues such as anxiety, a lack of a sense of belonging, communication problems, or challenges in structuring responsibilities. Therefore, efforts to enhance academic success must take into account the student's holistic needs.

Collaboration among school administration, teachers, school counselors, and parents ensures the continuity of this approach. Sending contradictory messages to the student—ac-

ting one way in one setting and differently in another—can undermine the significance of boundaries and hinder the process of developing a sense of responsibility. Establishing shared expectations, maintaining open communication channels, and acknowledging the student not only when problems arise but also when they show progress helps transform discipline from a punitive tool into a school culture that fosters learning.

This article examines the role of school counseling and a disciplined school structure in a student's academic and personal development within a framework of complementary responsibilities. The aim is to highlight the balance between boundaries, trust, responsibility, and support, without reducing discipline to a rigid mechanism of control. Consequently, academic success is viewed not merely as a measurable outcome, but as a key indicator of a healthy learning environment where students can realize their potential. In this study, our colleague Dr. Rüstem Kaya has produced a valuable work that will prove useful in the future. I believe it will be of great benefit to the academic community.

Bir okulun akademik başarısı, yalnızca ders içeriklerinin niteliğiyle ya da öğrencilerin bireysel çabalarıyla açıklanamaz. Öğrenmenin gerçekleştiği ortamın güvenli, düzenli, öngörülebilir ve destekleyici olması; öğrencilerin dikkatlerini derse yöneltebilmeleri, hata yapmaktan çekinmeden soru sorabilmeleri ve sorumluluklarını sürdürebilmeleri açısından belirleyicidir. Bu noktada psikolojik danışma ve rehberlik hizmetleri ile disiplinli okul yapısı, birbirinden ayrı iki uygulama değil, öğrenme kültürünü birlikte güçlendiren iki önemli bileşen olarak düşünülmelidir.

Disiplin kavramı çoğu zaman ceza, baskı veya itaat beklen-

tisiyle özdeşleştirilebilmektedir. Oysa eğitim ortamında işlevsel disiplin; öğrenciyi sindiren değil, sınırları ve sorumlulukları anlaşılır kılan, davranışların sonuçlarını görmeye yardımcı olan ve herkes için adil bir düzen oluşturan yapıdır. Açıkça belirlenmiş kurallar, tutarlı uygulamalar ve öğrencinin yaşına uygun açıklamalar, belirsizliği azaltır. Böyle bir yapı, öğrencinin yalnızca kurala uymasını değil, neden sorumluluk alması gerektiğini anlamasını da destekler.

Disiplinli okul yapısının etkili olabilmesi için kuralların sayısından çok niteliği ve uygulanma biçimi önem taşır. Beklentilerin tüm öğrenciler için anlaşılır olması, yetişkinlerin benzer durumlarda benzer tutumlar sergilemesi ve davranışın arkasındaki ihtiyaçların dikkate alınması gerekir. Bir öğrencinin güçlük yaşadığı durumda yalnızca yaptırıma başvurmak, kısa vadede sessizlik sağlayabilse de uzun vadede öz denetim geliştirmeyebilir. Öğrenciyi dinleyen, sorumluluğu görünür kılan ve uygun telafi yolları sunan yaklaşımlar ise disiplinin eğitici yönünü güçlendirir.

Psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinin rolü bu çerçevede önleyici, geliştirici ve destekleyici nitelikler taşır. PDR çalışmaları, bir sorun ortaya çıktıktan sonra müdahale etmekle sınırlı değildir; öğrencilerin kendilerini tanımalarına, duygularını düzenlemelerine, ilişki kurma becerilerini geliştirmelerine ve karar verme süreçlerini güçlendirmelerine de katkı sunar. Aynı zamanda sınıf iklimini, akran ilişkilerini, okul-aile iletişimini ve öğrencilerin karşılaştıkları geçiş dönemlerini izleyerek olası güçlüklerin erken fark edilmesine yardımcı olabilir.

Akademik başarı ile disiplin ve rehberlik arasındaki ilişki, doğrudan ve tek yönlü bir neden-sonuç bağı olarak görülme-

melidir. Düzenli bir öğrenme ortamı, öğrencinin zamanını ve dikkatini daha etkili kullanmasını kolaylaştırırken; PDR desteği, hedef belirleme, motivasyonu sürdürme ve başarısızlıkla başa çıkma süreçlerini destekleyebilir. Bunun yanında akademik güçlüklerin altında kaygı, aidiyet eksikliği, iletişim sorunları veya sorumlulukları yapılandırmada yaşanan zorluklar bulunabilir. Bu nedenle başarıyı artırmaya yönelik çabaların, öğrencinin bütünsel ihtiyaçlarını dikkate alması gerekir.

Okul yönetimi, öğretmenler, psikolojik danışmanlar ve veliler arasındaki iş birliği, bu yaklaşımın sürekliliğini sağlar. Öğrenciye bir ortamda başka, diğerinde çelişkili mesajlar verilmesi; sınırların anlamını zayıflatabilir ve sorumluluk geliştirme sürecini güçleştirebilir. Ortak beklentilerin belirlenmesi, iletişim kanallarının açık tutulması ve öğrencinin yalnızca sorun yaşadığında değil, gelişim gösterdiğinde de fark edilmesi; disiplinin cezalandırıcı bir araç olmaktan çıkarak öğrenmeyi destekleyen bir okul kültürüne dönüşmesine katkı verir.

Bu makale, PDR'nin ve disiplinli okul yapısının öğrencinin akademik ve kişisel gelişimindeki yerini, birbirini tamamlayan sorumluluklar çerçevesinde incelemektedir. Amaç, disiplini katı bir kontrol mekanizmasına indirgemeden; sınır, güven, sorumluluk ve destek arasındaki dengeyi görünür kılmaktır. Böylece akademik başarı, yalnızca ölçülen bir sonuç olarak değil, öğrencinin kendini gerçekleştirebildiği sağlıklı bir öğrenme ortamının önemli göstergelerinden biri olarak ele alınmaktadır. Bu çalışmada akademisyen arkadaşımız Dr. Rüstem Kaya ilerleyen zamanlarda faydalanılacak güzel bir eser ortaya koymuştur. Akademik camiaya faydalı olacağı kanısındayım.

Vijay Mittal
Klinik Psikoloji Anabilim Dalı Başkanı-Northwestern University

TAKDİM

Eğitim, yalnızca okul sınırları içinde gerçekleşen ve öğrencinin akademik performansıyla ölçülen bir süreç değildir. Öğrencinin kendisini tanıması, sorumluluk geliştirmesi, sağlıklı ilişkiler kurması ve karşılaştığı güçlüklerle başa çıkabilmesi; okulda edindiği deneyimlerin, aile içinde gördüğü yaklaşımın ve içinde bulunduğu sosyal çevrenin birlikte etkisiyle şekillenir. Bu nedenle öğrenci, veli ve okul arasındaki ilişki, eğitim sürecinin çevresinde yer alan ikincil bir unsur değil, doğrudan doğruya niteliğini belirleyen temel bir yapı olarak ele alınmalıdır.

Bu yapının sağlam temellerinden biri güvendir. Öğrencinin düşüncelerini, kaygılarını ve ihtiyaçlarını yargılanma korkusu yaşamadan ifade edebilmesi; velinin okulun yaklaşımını anlayabilmesi ve okulun da aileyi yalnızca sorun ortaya çıktığında başvurulan bir taraf olarak görmemesi gerekir. Güven, tek seferlik bir tutumla değil, tutarlı davranışlar, açık iletişim ve karşılıklı saygı yoluyla zaman içinde oluşur. Tarafların birbirini dinlemesi, farklı bakış açılarını anlamaya çalışması ve ortak bir dil geliştirmesi, öğrencinin kendisini güvende hissettiği bir öğrenme ortamının oluşmasına katkı sağlar.

İletişimin niteliği, iş birliğinin sürdürülebilirliğini de belirler. Sadece notlar, devamsızlık ya da davranış sorunları gündeme geldiğinde kurulan iletişim, eğitim ilişkisinin kapsamını daraltır. Oysa öğrencinin güçlü yönlerini, ilgi alanlarını, öğ-

renme biçimini ve gelişim sürecindeki değişimleri paylaşmaya dayalı düzenli iletişim; sorunlar büyümeden fark edilmesini ve daha uygun destek yollarının geliştirilmesini mümkün kılar. Bu iletişimde kullanılan dilin suçlayıcı ya da savunmacı değil, gözleme, anlamaya ve çözüm üretmeye dayalı olması önem taşır.

Öğrencinin gelişiminden söz edildiğinde sorumluluğun yalnızca bir kuruma veya bir kişiye bırakılması gerçekçi değildir. Okul, nitelikli öğrenme ortamı ve rehberlik desteği sunarken; veli, öğrencinin günlük yaşamındaki düzeni, duygusal güvenini ve eğitimle kurduğu ilişkiyi destekler. Öğrenci ise yaşına ve gelişim düzeyine uygun biçimde karar alma, çaba gösterme ve sonuçlarını değerlendirme sorumluluğunu giderek üstlenir. Bu sorumlulukların birbirini tamamlaması, öğrencinin hem desteklendiğini hem de kendi gelişiminde etkin bir rolü bulunduğunu hissetmesini sağlar.

Aidiyet duygusu da bu üçlü ilişkinin önemli sonuçlarından biridir. Kendisine değer verildiğini, görüşlerinin dikkate alındığını ve çabasının yalnızca sonuçlarla değerlendirilmediğini gören öğrenci; okulu yalnızca derslerin yürütüldüğü bir yer olarak değil, gelişimini sürdürebildiği bir yaşam alanı olarak algılamaya başlar. Aile ile okulun benzer beklentiler ve tutarlı sınırlar etrafında buluşması, öğrencinin farklı ortamlarda çelişkili mesajlarla karşılaşmasını azaltır. Böylece akademik hedefler, sosyal beceriler, öz düzenleme ve duygusal gelişim birbirinden kopuk başlıklar olmaktan çıkar.

Bu makale, öğrenci–veli–okul ilişkisini bu bütünlük içinde ele alarak eğitim ortamını şekillendiren temel dinamiklere odaklanmaktadır. İlişkilerde güven ve iletişimin yeri, psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinin katkısı, disiplinli bir

okul yapısının öğrenme sürecine etkisi ve velilerin Z ve Alfa kuşaklarından beklentileri; öğrencinin yalnızca bugünkü başarısını değil, uzun vadeli gelişimini anlamaya yardımcı olan başlıklar olarak değerlendirilmektedir. Okur, izleyen bölümlerde bu başlıkların birbirinden bağımsız değil, aynı eğitim ekosisteminin tamamlayıcı parçaları olduğunu görmeye davet edilmektedir.

Prof. Dr. Güray Erener
Samsun 19 Mayıs Üniversitesi

"Bir öğrenciyi yetiştirmek, yalnızca ona bilgi vermek değil; okul, aile ve rehberlik arasında doğru bir denge kurabilmektir."

Değişen dünya, yalnızca öğrencileri değil; anne-babaları, öğretmenleri ve eğitim kurumlarını da değiştirdi. Dün okuldan beklenenlerle bugün beklenenler aynı değil. Otorite, disiplin, başarı, özgürlük, sorumluluk ve rehberlik kavramları artık yeniden tartışılıyor.

Lütfen Öğrencime Dokunma, eğitimin merkezindeki **öğrenci–aile–okul üçgenini** PDR ve rehberlik yaklaşımıyla ele alırken, eğitimde disiplinin sınırlarını ve gerekliliğini de sorguluyor.

Z ve Alfa kuşaklarının eğitim dünyasına taşıdığı yeni davranış biçimleri; değişen veli profili, velilerin okuldan ve öğretmenden beklentileri, öğrencilerin ailelerinden beklentileri ve eğitim kurumlarının giderek zorlaşan denge arayışı kitabın temel meselelerini oluşturuyor.

Çocuğunu korumak isteyen aile ile onu hayata hazırlamak isteyen okul arasındaki sınır nerede başlamalı, nerede bitmeli?

Rehberlik ne zaman destek, ne zaman müdahaledir?

Disiplin baskı mıdır, yoksa sınırları ve sorumlulukları öğreten eğitimin vazgeçilmez bir parçası mı?

Ve belki de en önemli soru:

Bir çocuğun başarısını isterken, onun kendi ayakları üzerinde durmayı öğrenmesine ne kadar izin veriyoruz?

Bu kitap; velilere, öğretmenlere, rehberlik uzmanlarına ve eğitim yöneticilerine hazır cevaplar vermekten çok, eğitimin değişen dünyasında doğru soruları birlikte yeniden düşünmeye davet ediyor.

Çünkü eğitim, yalnızca öğrenciyi geleceğe hazırlamak değildir.

Aileyi, okulu ve toplumu da geleceğe hazırlamaktır.

tilkikitap.com

KDV muafiyeti uygulanmıştır.

9 786253 600365